

sának értékelése az illető erdőrészletre, meghatározott értékelőszám segítségével.

A felsoroltak célját külön összefoglalni nem szükséges. Kiemelem ismét azt, hogy az egyes tervidőszakokra vagy más vizsgált időszakra vonatkozóan az értékelőszám-változás meghatározása:

- elősegíti a gazdálkodó és az ellenőrző szerv rövid és középtávú munkájának elbírálását a hosszú távú faállomány-fejlesztési célkitűzések megvalósítását illetően,
- támpontot nyújt a tervezési bázisadatok indokolt módosításához,
- egyértelmű feleletet ad azokra a helyes vagy téves „szakmai nézetekre”, amelyeket az előbbieken felsoroltam.

Az éves vágásbesorolások alakulásának mérésére *kísérleteket tervezünk* az értékelőszám alkalmazásával. A véghasználatok és a gyéritések faállományainak az értékelőszámát meghatározzuk. Ezeknek az egymást követő években sorra kerülő összehasonlítása választ ad különböző gazdálkodási egységeket érő elmarasztalások indokolt vagy indokolatlan voltára is. Abban az esetben, ha a véghasználatra besorolt faállományok értékelőszáma például az elmúlt évtized kezdetén magas, a befejezési szakaszban alacsony volt, nem lehet vitás, hogy a gazdálkodó a jobb állományok véghasználatával idézte elő a későbbi éves gazdasági eredménycsökkenést. Alkalmas lehet ez a módszer arra is, hogy a 10 éves átlagértéket meghatározzuk, és az egyes években sorra kerülő állományok értékét ehhez viszonyítsuk. A felsoroltakon túl számos lehetőséget nyújt az értékelőszám más különböző elemzésekhez is. Az üzemtervezéshez kapcsolódó első kísérleteket az Erdőrendezési Szolgálat egri és szombathelyi üzemtervezési irodája végzi. Ezek eredményeit kívánjuk felhasználni a javasolt eljárás szükség szerinti továbbfejlesztésére.

Az eljárás — vázlatos ismertetése miatt — alkalmazása esetén további magyarázatot igényel. Ennek részletezése helyett a gondolatébresztés volt inkább a célom. Több külföldi és hazai törekvéstről tudunk e témát illetően, alkalmazásukról kevés tájékoztatással rendelkezünk. A kísérletek eredményeit a későbbiekben ismertetni fogjuk. Ebben a munkában jelentős részt vállalnak erdőrendezőink.

HOZZÁSZÓLÁS

DR. SOLYMOS REZSŐNEK „A FAÁLLOMÁNYÉRTÉKELÉSRŐL” CIMŰ CIKKÉHEZ

A dolgozat időszerű kérdések megoldását keresi. Legtöbbet a faállományok minőségi változásának értékeléséről mond. Az érdemi hozzászólás előtt megemlítem, hogy véleményem szerint az egyes faállományok értékét a fafaj, a fa-tömeg és a minőségi különbségeket is figyelembe vevő választék-összetétel együttesen határozza meg. Komplex mutatónak jól megfelel a felsoroltak szerint differenciált tőár.

Erdőművelési célokat szolgáló közelítő pontosságú értékeléshez pusztán csak természetes tényezőkből kialakított mutató is megfelelhet. Az erdőszeti szakirodalomból jó néhány ilyen mutatót ismerünk már. Tökéletesen egyiknek sem sikerült megoldani az összes felmerülő problémát.

Fafaj	Eredet	Kor Fat.		T é n y e z ő k						S z o r z a t o k			
		év	oszt.	V	D	T	J	M	VD	TJM	VDTJM	VDJM	
A	m.	40	1	527	40	1	0,8	1,1	21 080	0,88	18 550		
	m.	25	6	93	12	1	0,8	0,8	1 116	0,64	714		
A	s.	30	1	434	32	1	0,8	0,8	13 888	0,64	8 888		
	s.	20	6	69	9	1	0,8	0,5	621	0,40	248		
B	m.	100	1	753	42	1	1,2	1,5	31 626	1,80	56 926		
		80	6	323	23	1	1,2	0,8	7 429	0,96	7 133		
Cs	m.	60	1	496	36	1	0,8	1,1	17 856	0,88	15 713		
		50	6	180	13	1	0,8	0,5	2 340	0,40	936		
ktT	m.	80	1	755	45	1	1,2	1,5	33 975	1,80	61 155		
		60	6	222	14	1	1,2	0,5	3 108	1,80	5 594		
ONy		25	1	614	58	1	1,2	1,1	35 612	1,32	47 007		
		15	6	119	19	1	1,2	0,8	2 261	0,96	2 170		
Ef		80	1	652	43	1	1,1	1,1	28 036	1,21	33 923		
		10	1	69	6	0,7	1,2	1,5	414	1,26	521	745	
T		30	1	302	20	0,8	1,2	1,5	6 040	1,44	8 698	10 872	
		50	1	524	32	0,9	1,2	1,5	16 768	1,62	27 164	30 182	
		70	1	691	41	1,—	1,2	1,5	28 331	1,80	50 995	50 995	

Nézzük meg közelebbről a szóban levő dolgozatban javasolt tényezőket. A fatömeg és az átlagos átmérő viszonylag könnyen és egyértelműen meghatározható, abszolút értékek. A VD-szorzat értékét leginkább a fatömeg determinálja. Az átmérő hatása átlagosan 5% körül van.

A fafaj- és minőségtényező relatív értékek. A helyes arányú értékfokokozatok megálalpitása meglehetősen nehéz feladat. A fafajok értékelését többféle módon is el lehet végezni. Ha a használati értéket vesszük alapnak, úgy indokolt lehet az átlagos árbevételből kiindulni. Ez esetben az egyes fafajokra a jelenlegi hazai árviszonyok mellett a következő tényezők jöhetnek szóba: T 1; B 1,1; A 0,7; Cs 0,5; Gy 0,6; eK 0,8; nNy 1,1; eL 0,9; F 1,6.

A felsorolt tényezők számértékének helyessége vitatható is. A fenyő viszonylag magas ára és jó kihozatala igen megemeli a tényező értékét. Az 1,6 tényező elsősorban az erdeifenyőre vonatkozik.

A minőség elbírálására a következő négy fokozatot alkalmazza: kiváló 1,5; jó 1,1; közepes 0,8; gyenge 0,5. A felsorolt fokozatok szorzótényezői egy előzetes pontozás eredményeként jönnek létre, amikor is azt kell elbírálni, hogy

- az adott termőhelyen megfelelnek-e a fafajok;
- milyen az egészségi állapot;
- a célnak megfelel-e az erdőnevelés.

Véleményem szerint a minőségi elbírálás egyszerűsítése szükséges. Azt, hogy a termőhelynek megfelel-e a fafaj és milyen volt az erdőnevelés, az állapotjellemzésnél — bármennyire is fontosak egyébként — mellőzendők. Ez esetben az állomány súlyozott átlagos törzsmínősége elegendő komplex információt ad. A megfelelő törzsmínőségi mutatók kidolgozása nehéz, de nem megoldhatatlan.

A fafaj- és minőségtényező együttes, azaz összeszorított értéke maximálisan 1,8, minimálisan pedig 0,4. Kalkulációim azt mutatták, hogy az esetek nagyobbik részében 1 körül mozog, ami azt jelenti, hogy az értékelőszám a fakészlet és az átlagos átmérő szorzata körül van.

Kétségtől áll a szerzőnek megállapítása, hogy a kisebb értékelőszám gyengébb állományt jelent, mint a nagyobb, de a szorzások eredményeként létrejött egyetlen számból nem lehet magunk elé képzelni azt az állományt, ill. helyzetet, amelyre az vonatkozik. Ezért feltétlenül szükségesnek vélem az értékszámot kívül az egyes tényezők értékének megadását is; ez utóbbi esetben lehetővé válik a mérlegelés, az elemzés. Mindezekre a szerző is utal.

Mindent összevetve: a képlet egyes tényezőinek számértéke további vizsgálatot igényel. A képletet elsősorban erdőnevelési kérdések objektív elbírálásához kívánja felhasználni a szerző. Használhatóságát növelné, ha a tényezők számértékét úgy sikerül megállapítani, hogy az arányok az ökonómiai valósághoz közel álljanak.

Reméljük, hogy a kialakult építő vita a jó kezdeményezést tovább fejleszti, ami aztán hozzásegít a fatermesztés eredményeinek, a minőségi munkának a jobb elbírálásához.

Dr. Márkus László

634.0.902

ELSŐ MODERN ERDŐTÖRVÉNYÜNK TÖRTÉNELMI ELŐZMÉNYEI II. RÉSZ

KIRÁLY PÁL:

A neo-abszolutizmus éveinek erdőtörvényünk szempontjából nagyon fontosnak bizonyult eseménye volt az első magyarországi erdészeti egyesület: az *Ungarischer Forstverein* 1851. június 30-án, Esztergomban történt megalakulása.

Magyarországi volt az egyesület, de nem magyar, azt német neve és hivatalos nyelve mellett elárulja az is, hogy elnöke Gustav Königsegg-Aulendorf osztrák gróf volt, a létrehozását kezdeményező első ügyvezetője pedig Franz Szmecaczek (primási erdőmester). Jellemző volt az is, hogy 1852-ben tartományi egyesület módjára csatlakozott az Osztrák Birodalmi Erdészeti Egyesülethez. Az egyesületnek a magyar erdészeti viszonyokra gyakorolt hatásáról utólag elmarasztalólag nyilatkoztak a kortársak is, és végül ez az elégedetlenség vezetett 15 évvel később az egyesület megszűnéséhez. Mégis *nagyon jelentős volt az egyesület létezése és működése, mert meghonosította a szakmában az egyesületi életet, annak szervezeti formáit, működési stílusát és létrehozta* (habár német nyelven) *saját szakajtóját is Pozsonyban 1854-ben, „Mitteilungen des ungarischen Forstvereines”* címmel. Az egyesület fennállásának utolsó éveiben, megmagyarosodása érdekében igyekezett magát megmagyarosítani, magyar elnököt választott, nevét is „Magyar Erdészeti Egylet”-re változtatta közlönyének nyelvével együtt, de ez már elkésett kísérlet volt. Mindenesetre *számos ügyszerető magyar erdészeti szakember ambíciójának kifejtéséhez, a mind nagyobb jelentőségre szert tevő műszaki értelmiség szervezett fellépéséhez keretet adott.* Szakajtójának hasábjain pedig egyéb szakkérdések mellett megindult az eszmecsere az erdészeti törvényekről, közöttük az új erdőtörvény megalkotásáról folytatott eszmecsere is.

Nehéz lenne ma már határozott dátumhoz kötni, hogy mikor vetődött fel első ízben határozott, konkrét formában az új erdőtörvény megalkotásának javaslata. Amint mondani szokás, az eszme „már a levegőben lógott”, jóformán minden jelentősebb szakmai összefüggés során szóba került. Döntő fontosságú lépésnek talán azt az *előterjesztést* tekinthetjük, amelyet *Lónyai Gábor* intézett